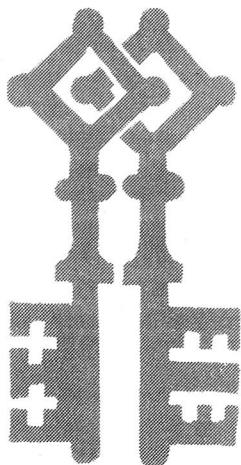
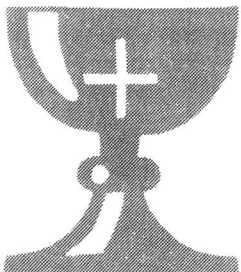
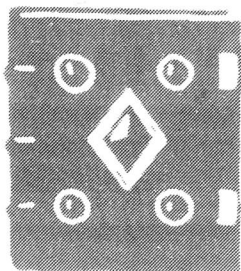


RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

6/1980



MENS VI VENTER

HAR man sagt advent, må man næsten også sige jul. Og så indgroet er denne sammenhæng i folkebevidstheden, at vi måske er på nippet til at glemme, hvad advent oprindeligt står for. Vist er det da en forberedelse til julen, til festen for inkarnationen – Jesu komme til jord »født af jomfru Maria». Men advent, som betyder »komme», har endnu mere at udtrykke, nemlig hvad trosbekendelsen siger med ordene: »... siddende ved Gud Faders, den almægtiges, højre hånd, hvorfra han skal *komme* at domme levende og døde».

Dette er den *store advent*, som Skriften taler om, og det er ikke mindst om dette Jesu Kristi andet komme – genkomsten – at Kirken vil tale til os i adventstiden. Hvordan skal vi nemlig forholde os, mens vi venter?

Som kristne skal vi ikke stikke hovedet i busken, men se i øjnene, hvordan det vil gå. Denne verden vil *ikke* bestå i al evighed – og det skal vi være taknemmelige for! »Da skal I rette jer og løfte jeres hoveder, thi jeres forløsning nærmer sig», siger Herren (Luk. 21, 28). Og »da skal det være med Himmeriget som med ti jomfruer...» (Matt. 25, 1 - 13), fem kloge og fem uforstandige, der ventede på brudgommen. – Det er Kirken, Kristi brud, der tales om her. Det er den kristne menighed, der venter på, at Jesus skal komme igen. Men når han kommer, vil ikke alle være forberedt på at tage imod ham.

»Vær beredt!» Spejdernes motto passer nøjagtigt på Kirkens situation. Hvem er det da, der ikke vil være forberedt? Det må vel være alle de mennesker, der udtrykker deres ligegyldighed over for Jesus ved at blive borte fra det, der hedder gudstjeneste og kirke? Dog, her skal vi nok gå forsigtigt til værks. For alle ti jomfruer kom jo for at tage imod brudgommen. De holdt sig ikke væk. Derfor skal vi heller ikke slå os til ro og tænke, at de uforstandige jomfruer er som dem, der åbenlyst foragter Guds nåde og som tydeligt står

uden for Kirkens fællesskab. Nej, de uforstandige befinder sig inden for. Og det er højst urovækkende at tænke på. Du kan være med til det hele – gudstjeneste, børnearbejde, menigheds møder o. s.v. – og så kan du alligevel være blandt de uforstandige! Du har din lampe, men det gælder også om at have olie på den.

Hvad er det da for olie? – I Skriften er olie ofte et tegn for Helligånden. Jesus kaldes for Messias – den salvede – fordi han er salvet med Helligånden. Kongerne Saul og David modtog Helligånden i og med at de blev salvet med olie af Samuel. I dåben får vi selv del i samme Ånd. Derfor var det længe skik i Kirken, at den, der blev døbt, straks efter blev salvet med olie under bønne om Helligånden. Også de syges salvelse, som omtales i Jakobs brev, er en meddelelse af Guds Ånds kraft. Uden Helligånden bliver vort liv som kristne en tomgang. Vore lamper kan brænde ud. Derfor må vi til stadighed vende os til Gud med bøn om, at han vil fylde os påny med sin Ånd. »Lad jer fylde af Ånden», skriver Paulus til menigheden i Efesus. Og der er intet,

Gud hellere vil. »Når da I, som er onde, forstår at give jeres børn gode gaver, hvor meget snarere vil så ikke Faderen fra Himmelen give Helligånden til dem, som beder ham!» (Luk. 11, 13).

Lad jer fylde af Ånden. Det vil sige: Gør brug af nådemidlerne! Brug Ordet, bønne og sakramenterne. Her har Gud jo lovet, at Han vil møde dig. Og derfor er det også advent i hver eneste højmesse, så vi kan synge: »Velsignet være han, som kommer i Herrens navn». Så vær ikke tilskuere, men vær deltager, og tag imod ham. Her er der olie at få for vore lamper. For den treenige Gud vil fylde os med sine gaver!

Siden kommer Herren Jesus igen med kraft og megen herlighed. Da er det advent for sidste gang, når han kommer for at hente sin brud, Kirken. Vil han finde hende rede? Er *du* beredt til at fejre advent? Nu ved du, hvor du har olie nok til din lampe.

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som i begyndelsen, så også nu og altid og i al evighed. Amen.

Helge Tagatz

FRA ÅRETS GANG I LIDENLAND

»ÅRETS gang i LIDENLUND» er en herlig tegneserie. Den er næsten from. Der optræder en præst i den. I »LIDENLUND» er kirken nemlig virkelig en del af byens liv. Der opleves små ting som de store ting, de også kan være.

Omtrent tilsvarende er det i LIDENLAND. Det meste er ret dagligdags, så en bispevielse – endda fire af slagsen – bliver en kort tid noget stort.

*

ANNO DOMINI 1980 blev et *bispeår*. Næsten som en optakt startede det med nogle bispeord.

TV har den uheldige skik hvert år at bringe en nytårs-midnatsgudstjeneste. Skikken er uheldig, fordi den afholder mange kirkegængere fra at deltage i deres sognekirkes nytårsmesse næste morgen.

Årets prædikant var den nysudnævnte biskop i Århus, Eriksen, som i sin tale fremsatte uheldige udtalelser, der af nogle blev opfattet som angreb på partiet »Kristeligt Folkeparti».

Biskop Eriksen har benægtet, at han sigtede på dette parti, men hans benægtelse forekommer dog ikke meget troværdig.

Ifølge referater sagde biskoppen, at

Evangeliet ikke skal lade sig indfange af bestemte politiske partier, der mener sig kaldet til at være Evangeliets vogtere.

Dette citat *må* være ukorrekt – den indrømmelse skal gives biskoppen – for han *kan* da ikke have brugt den tåbelige formulering: at Evangeliet ikke skal lade sig indfange! Det lader Evangeliet sig naturligvis ikke! Heller ikke af moderne teologi!

Meningen med biskoppens ord forekommer dog tydelig nok. Ingen lytter kan have undgået at tænke på »Kristeligt Folkeparti». Prædikanten *må* være den eneste, der ikke har haft den tanke!

Det er ikke mærkeligt, at omtalte – eller uomtalte – parti følte sig ramt og såret. Mange præster har haft travlt med at tage afstand fra partiet. Ikke just på grund af partiets politik, men på grund af dets navn. Navnet kan da ellers være lige så godt som »Kristeligt Dagblad» navn!

*

Da løvet blev grønt, og fuglene sang, hørtes en anden bispeudtalelse. På Liselund talte den nye biskop i Helsingør imod fundamentalisme og karismatisme.

Biskop Johansen er vist egentlig et godmodigt menneske, men ved den lejlighed brugte han »skarpe bispeord».

Af referatet fremgik ikke, at såvel »fundamentalisme» som »karismatisme» dog er ret nuanceret. For biskoppen var det kun »to onder», som efter hans opfattelse truer vort kirkelivs sundhed og vækst.

Det fremgik ikke af referatet, hvilket kirkeliv, der var i biskoppens tanke, om folkekirkens eller Kristi menigheds liv!

Det *må* være det første, for det er noget ganske andet, der truer den troende menighed, end de to nævnte bevægelser. Dette *må* en biskop ikke være blind – eller døv – for. Han har jo to

gange fået forelæst ordene til Timotheus!

*

1980 var et *valgår*. Amerika valgte præsident, Tyskland valgte forbundskansler, og Danmark valgte fire nye biskopper.

Englænderne påstår, at den bedste mand vinder. Det passer nok somme-tider.

Specielt valget i Haderslev var et lidt barsk valg. Der er slået skår, som det er svært at klinke.

Kristeligt Dagblad begik en såkaldt »leder», hvor lederskribenten i sin støtte af en kandidat kom til at kaste mistanke over de to andre. Avisen præsterede næsten det, den ellers advarede imod: en overtrædelse af det 8. bud!

Igen kan man beklage, at lederskribenter ikke tør lægge navn til deres skriblerier. Det er jo ikke »avisen»s mening, der udtrykkes, men en persons!

Bispevalgene blev altså overstået. De nye biskopper er forskellige i natur og form, men i al fald de tre af dem forekommer så ens i synspunkter, at de kunne have skrevet hinandens valgudtalelser.

Bispe»kollegiet» har ikke oplevet nogen stor fornyelse, men de nye biskopper kan dog godt stå ved siden af de gamle!

En biskop kom til at sige, at han nu skulle sidde på den anden side af bordet. Havde han endda sagt, at han skulle sidde for bordenden. Som en husfar i gamle dage.

Med sine ord kom biskoppen til at markere et statskirkeligt standpunkt. Ellers har biskopperne meget klart understreget, at de var og forblev præster!

*

Biskoppernes »valgmanifest» – i forskellige aviser – var gennemgående meget forsigtige. Der skulle hentes stemmer fra forskellig side.

I det store og hele var udtalelserne ret sympatiske. Man anerkendte folkekir-

kens rummelighed – naturligvis – men det kneb dog noget med forståelse af mindretals samvittighedsanliggende. »Frihedslinien» i folkekirken blev betonet, men det fornemmedes alligevel, som om mindretals »frihed» nok skal tolereres, men ikke just respekteres og slet ikke støttes.

De forsigtige »manifeste» svælgede altså ikke i dyre ord. Dette gjorde til gengæld flere af tilhængerens anbefalende tryksager. Der var meget »gas». Også en del lobhudlen.

Tryksager koster penge. Nogle af tryksagerne må have kostet mange penge. Imidlertid optrådte »Kirkeligt Samfund» som en stor egennyttig bidragyder. Nogle har ment, at denne forening – også i økonomisk henseende – var et fallitbo. Den har nok solgt et soldaterhjem!

Mest interessant var bispevalget i Roskilde, fordi meget tydede på, at et flertal foretrak Honore, men det blev altså Wiberg.

Lidt spænding var der også om Helsingør, hvorimod de to andre stifter var sikre valgkredse. Ribe meget sikker.

Under og efter valgene har man drøftet bispevalgloven. Ændringerne, der skete til det sidste valg, var aldeles ubetydelige.

Det var så som så med optællingens offentlighed i Roskilde. Der var ingen valgprognoser til at live op. I stedet oplevede tilskuerne en meget kedelig formiddag, og de blev ikke belønnet med en god frokost!

Det er anderledes ændringer, der skal til i en bispevalglov, og de kommer ikke.

Det har været foreslået, at hvis en kandidat ikke fik over 50 % af stemmerne, burde der foretages omvalg mellem de to kandidater, der opnåede flest stemmer.

Nu er det dog hverken en præsident eller en forbundskansler, der skal vælges,

men »kun» en dansk biskop.

Sagligt ville det iøvrigt ikke altid være rimeligt, at der kun var to kandidater ved omvalget. En tredje kandidat kunne have ligget næsten lige så højt. Teoretisk kunne tilmed alle kandidater have fået lige mange stemmer i første valgrunde.

Et andet forslag er noget bedre: at man i første omgang stemmer på to kandidater. Sådan suksomsive pø om pø.

Dette forslag har dog også sine mangler. I Sjælland havde det rimeligvis betydning, at to helt andre kandidater, i al fald den ene, var blevet biskopper. Derimod ville der ingen ændring være sket i Jylland.

Sagen er imidlertid slet ikke, om den ene eller den anden blev valgt. Sagen er, at intet mindretal har mulighed for at få en kandidat valgt. Om han så var den allerbedste.

*

På INDRE MISSIONS årsmøde udtrykte formanden sig ret bombastisk. Nogle opfattede det som en trusel om brud med folkekirken, hvis IM ikke fik biskopper.

Andre end IM fik ikke biskopper. Det gjorde de højkerkelige således ikke. De får det heller ikke næste eller næste gang. Det gør IM dog måske.

Biskopper i Danmark skal være »folkekerkelige». Altså med gaseøjne. Følgelig vil mænd med markante – bibelske – standpunkter svært kunne blive biskopper. Knap nok provster og heller ikke domprovster.

Naturligvis er det beklageligt, at IM må stå udenfor som andre, men IMs formand skal først rette bebrejdelsen mod sine egne.

IMs venner foretrækker i stor udstrækning moderne »folkekerkelige» kandidater. Det er nemlig gået IM, som det gik den grundtvigske bevægelse: skallen blev stor, men kernen lille!

Såfremt landet var een valgkreds, og

bispeudnævnelser skete i forhold til stemmeantallene, ville IM givet få flere biskopper. Højkerkelige kunne måske få en tillægskandidat.

Nu er det altså stiftsvis afstemning, og det er de »folkekerkeliges» store chance.

Et godt forslag ville være, at man udnævnte *hundrede* biskopper! Kort og godt lod alle provster blive biskopper. Det vil de nok gerne. Så blev hvert provsti et bispedømme, og biskoppen kunne forblive præst i sit sogn.

Vil man ikke udnævne 100 biskopper, kunne man også nøjes med een! Hans stift blev så eet sogn og hele landet. Det er det højkerkelige »friheds» ønske om en viebiskop.

*

I forbindelse med bispevalgene har der været stillet forslag om et lovfæstet *bisperåd*. Det er ønsket, at biskoppernes private thedrikning skulle blive en offentlig sag.

En biskop har oplyst, at han i hele sin bispetid ikke er blevet budt en eneste kop the. Det får de altså ikke engang. Ikke engang en kop tynd the.

Selvfølgelig er biskoppernes jævnlige komsammen en blanding af det private og det offentlige. Man snakker privat, og det offentlige betaler snakken.

Forslaget om et »bisperåd» har dog ikke meget kød på sig, idet forslaget kun går ud på, at biskopperne skal være rådgivere, hvad de vist i forvejen er.

Forslaget vil ikke give bisperådet nogen besluttende myndighed, hvad man for tiden måske også skal være glad for, men så er det ikke indlysende, hvad man skal med rådet.

Iøvrigt var biskopperne ved at komme galt afsted, da de efter rådslagning besluttede at anbefale pastor Gamst-Pedersens lille pjece.

Noget i pjecen var lidt uheldigt ud-

trykt, og derfor blev biskopperne af-æsket erklæring om deres stilling til forbibelsen. Det tavse flertal forblev tavs.

Biskopperne er også blevet angrebet, fordi de ikke har kontakt til »græsrodderne» i folkekirken. Der er øjensynligt flere slags »rødder».

I Ålborg har en samling »rødder» – ikke at forveksle med menigheds»rødder» – haft det interessant. Ålborgs egen biskop var til stede. Det må have været tilstrækkeligt. Så kunne han nok ved næste kaffedrikning orientere sine kolleger. Blandt andet, om Ulla Sandbæks opfattelse af Gud. Om Gud er far eller mor!

*

I biskoppernes kølvand fulgte tre nye domprovster. Endnu flere blev således glade.

Forrige år ophørte den hidtidige praksis med, at biskopper selv udvalgte provsterne. En mere rimelig praksis blev indledt. Der har måske været en enkelt svips, men ellers forekommer den nye form for »udvælgelse» fornuftig demokratisk i en folkekirke.

Udvælgelse af domprovster ligger derimod stadig i kirkeministerens hånd. Han kan bestemme, hvem han eller hans bedstemor vil have.

Ganske vist skal der foreligge en biskoppelig indstilling, men den kan ministeren negligere eller på forhånd have påvirket.

I mange tilfælde vil en biskop foretrække en »ligesindet». Argumentet herfor vil være hensynet til samarbejde, men da dette argument ikke er tungtvejende, kan det forekomme rimeligt, at ministeren træffer en anden afgørelse.

En biskop ville let kunne føde en »kronprins», og det kunne næsten overflødig gøre et senere bispevalg.

En domprovst bør vælges som andre provster. Nugældende praksis må altså ændres.

Indtil en ændring sker, må det imidlertid være klart, at menighedsråd, eller endog kun en enkelt gruppe, ikke må øve indflydelse på ministerens afgørelse. Dette vil være aldeles forkert over for de øvrige ansøgere, hvis ansøgninger et menighedsråd ikke har haft til gennemsyn.

*

Apropos *menighedsråd*! Der har også været menighedsrådsvalg i det svundne år. Der findes fortsat to slags »valg»: fredsvalg (efter aftale) og kampvalg.

De første er de billigste. De er da heller ikke ganske udemokratiske. Sommetider næsten tværtimod, idet hvemsomhelst — også »modstandere» — kan møde op til opstillingsmøde og præge kandidatlisten. Socialdemokratiets opstillingsmøder er dog vist lykkede.

Folketingsformanden viste i år menighedsrådsvalget den interesse at suspendere folketingssamlingen den dag. En sådan — officiel — tilkendegivelse af valgets betydning bør animere til flere reelle valg.

Det kan være rimeligt, at man i små sogne snakker sig til rette og enes uden valg. Større sogne på mere end 8-9 menighedsrådsmedlemmer bør nok holde »kamp»valg. I hvert fald hver anden gang.

Et københavnsk forstadssogn præstereede ikke mindre end 5 lister til valget. 82 kandidater var opstillet! Bortset fra en liste koketterede alle med det »folkekirkelige». Dette magiske ord! Det var nok ingen god ide, da man tillod *listenavne*. I omtalte sogn havde den første liste et langt — og interessant, tankevækkende — navn: »Imod et nyt kirkebyggeri i X, for en bred folkekirke»!

De fleste menighedsråd er medlem af landsforeningen. Af nogle betragtes denne forening ligefrem som en »instans» over de enkelte menighedsråd. Selv om denne opfattelse er helt forkert, må landsforeningen nok betragtes som en

magtfaktor. Dens »konkurrent» har været ret tavs i meget lang tid!

Landsforeningen »tegnes» — og kendetegnes — ved sin formand, grovsmed (engang) Davidsen. Ved årsmødet betegnede han imidlertid, at han i sine »aktuelle kommentarer til den folkekirkelige situation» ikke talte på hele bestyrelsens vegne.

Nogle af kommentarerne var om bispevalgene, som foreningen gerne ville hjælpe sine medlemmer med. Hjælpen bestod i udsendelse af »valgmanifesterne». Det var spørgsmål stillet kandidaterne af Kristeligt Dagblad.

Formand Davidsen understregede, at »løse indlæg og annoncens placering er alene Kristeligt Dagblads mulighed og ansvar». Avisen præsterede nemlig på en side om en kandidat at bringe en stor annonce for en anden kandidat.

Davidsen havde vel ikke engang svaret for, at hans eget organ — »Menighedsrådenes Blad» — på en side om bispevalg bragte en stor annonce om bekæmpelse af skadedyr og svampe!

I sin aktuelle kommentar gav hr. Davidsen en ret nænsom behandling af præsters decorumforpligtelse. Een passus forekom dog mærkelig og malplaceret: »Præster, som i skrift og tale ivrer for tugt og revselse af bl. a. børn i strid med almindelig samfundsopfattelse, kan være en yderligere belastning for borgernes opfattelse af folkekirken i en belastet tid».

Hvis formanden har været en rigtig grovsmed, har han nok selv lejlighedsvis brugt hånden til andet end hammeren! I al fald har han tidligere været stærk i munden!

Klare — velgørende — var formandens ord om statens støtte til folkekirken. Han satte fingeren på nogle særdeles aktuelle ting: præsters besøg på sygehuse, skolars juleafslutning m. m.

På disse punkter er også kirkeministeren særdeles positiv. Det skal huskes.

Et andet aktuelt emne i denne forbindelse er valglisten, som menighedsrådene ikke må beholde, selv om de har betalt for dem.

Derfor er det nødvendigt, at det siges til politikerne, at statens grundlovspligtige støtte til folkekirken ikke kun er af økonomisk art.

Det er gået med den støtte, som med fadderforpligtelsen, at det er blevet ord uden indhold.

Her kunne biskop Johansen finde eksempler på noget, der truer kirkelivet. Folkekirkens liv. Mere farligt end selv »fundamentalisme» og »karismatisme»!

*

Andet truer kirkelivet! I 1980 strøg den anglikanske primas det berømte og betydningsfulde »filioque»!

Grækere jubede, englændere sukede, og de fleste danskere er ligeglade dermed.

Eftersom mange ikke tror på Helligånden som en person, finder de det betydningsløst, om Han (de siger: den) udgår fra Faderen alene, eller fra Faderen og Sønneren. Det er »filioque».

Man synger lige godt nr. 248 i salmebogen. I sin danske gendigtning kan den første strofe næsten tages som »græsk», som om »filioque» allerede da blev strøget.

Da »filioque» står i den såkaldte Nikaenske Trosbekendelse, tænker mange ikke derved. Den er jo trykt med petit i salmebogen.

De fleste danskere kender højest den Apostolske Trosbekendelse. Som en del af vor hellige Dåbspagt er den da også vigtig. Det er faktisk en salighedssag at tro den!

8 bogstaver — filioque — betyder altså ikke meget. Det gør en Trosbekendelses øvrige bogstaver heller ikke. Siden

man frimodigt laver nye »trosbekendelser». Flere sådanne er dukket frem i de senere år.

I »Dansk Kirketidende» gik redaktøren, pastor Riemann, i ledning mod den frederiksbergske bekendelse, som pastor Helge Lundblad havde lært sine konfirmander. Han lærte dem nu også den rigtige.

Lundblads »forkerte» trosbekendelse lød:

»Vi siger nej til det onde, til de onde handlinger og de onde tanker. Vi tror på Gud, som er bedst kendt som en far og mor, hvis kærlighed ingen ende har, og som er den dybeste forklaring bag denne verden.

Vi tror på Jesus Kristus. I Ham viste Gud sig, og derfor er Han Herre over os. Han blev født af jomfru Maria og blev det fuldkomne menneske, pint under Pontius Pilatus, korsfæstet, død og begravet, der er ingen afgrund, som han ikke kender, han er stadigt levende virkelighed alle vegne, og han skal engang tydeligt vise os denne verden som en ny verden.

Vi tror, at Gud er imellem os og i os, vi tror på den hellige almindelige kirke, vi tror på fællesskab mellem mennesker, vi tror på tilgivelse, vi tror, at vi engang skal leve i en verden uden krig, sult, sorg og død».

Man må nok bakke pastor Riemann op og sige, at denne »bekendelse» ikke er den sande. Om man overhovedet kan kalde den en trosbekendelse!

Ikke engang som en »moderne gengivelse» af vor gamle dåbspagt er den god. Den trænger selv til en forklarende gengivelse.

Naturligvis skal præster prøve at forklare deres konfirmander, hvad der står i Dåbspagten, men ligefrem at lave en trosbekendelse selv er forkert.

»Vor tro er ej på hvad som helst man

kristendom vil nævne». Dette gælder også mange nye »salmer», men da ikke mindst en trosbekendelse.

Ordene skal være de rigtige! Og så skal disse ord naturligvis tros!

Forhåbentlig vil »Dansk Kirketiden» lige så nidkært gå i leding mod præster, der nok siger ordene, men ikke tror dem. Sådant er virkelig et onde i kirken.

Håbet om en ledingsfærd af »D. Kt.» er dog just ikke lysegrønt. På »Kirkeligt Samfund»s årsmøde var der kraftig kritik af redaktøren, og samfundets formand er der ikke meget (grundtvigsk) ved.

*

Skolernes kristendomsundervisning – ti-metal og klassetrin – har været ivrigt debatteret i årets sidste halvdel efter et oplæg fra biskop Eriksen. I forbindelse hermed er også konfirmationsforberedelsen blevet drøftet.

Det meste skrivi har været omsonst. Det er naivt at forvente udvidelse af skolernes undervisning – det vil gå modsat! – og to års konfirmationsforberedelse er uden for al sandsynlighed.

Dette kan lige så godt ses i øjnene. Om det så var ønskeligt, at der skete udvidelse, forbliver det ønskedrøm. Den støtte af folkekirken skal man ikke forvente. Slet ikke, fordi der også er økonomi med deri.

Desuden bør nok bemærkes, at vel er ti-metal af betydning, men af langt større betydning er dog, om konfirmander (og elever) oplyses om den sande kristentro!

Også kirkefolket skal have ret oplysning. Ikke desto mindre er det ikke sjældent, at »opbyggelige» skrifter, andagtsbøger etc., vildfører menigheden. Megen »opbyggelighed» er spækket med små kætterier. Store kætterier kan naturligvis også mødes. Damen i Snesere er ikke det eneste eksempel.

Avisoverskrifter efter »Kirkeligt Forbund»s årsmøde har bestyrket formod-

ningen, at der ikke alle steder doceres sand kristendom. En af overskrifterne lød: »Mange præster er vildledere og ikke vejledere»!

Formanden, pastor Vagn Laursen, brugte karske ord. Han turde endda give Menighedsfakultetet et fast håndtryk. For ham var Menighedsfakultetet altså det modsatte af et onde.

Troen kommer af det, der høres. Det gør vantroen også. Derfor er det ikke ti-metal (og for prædikeneres vedkommende minuttal), der er det vigtigste. Det vigtigste er forkyndelsens og undervisningens *indhold*. Om det er sandt, eller falsk, der forkyndes og læres!

*

Andet i »LIDENLAND» bør måske omtales. Således udkommer der en præstekalender hvert år. Meget fikst undgår denne kalender problemet, om søndag er første eller sidste dag i ugen.

Kalenderen meddeler årets indsamlinger i kirkerne. Een indsamling kommer imidlertid ikke til at figurere: Dansk Bibel-Institut (DBI).

Debatten herom henledte min opmærksomhed på noget, jeg hidtil havde overset. Et mig ukendt råd: FKOF. Disse fire bogstaver skal betyde: Folkekirkelige Organisationers Fællesudvalg.

FKOF har øjensynligt bemyndigelse til at afgøre, hvad der må samles ind til ved ordinære gudstjenester. Det er en stor myndighed, lagt svage folk i hænde!

Om FKOF har andre beføjelser er mig endnu ukendt, men jeg har ikke kunnet finde de fire bogstaver i Roesens »Dansk Kirkeret»!

Måske DBI – altså Dansk Bibel-Institut – kunne få overladt juleaften. Det kan FKOF – det lyder næsten som en by i Rusland – i al fald ikke hindre. Så rummelig er folkekirken dog!

Det glæder mig, at jeg har ret til at samle ind til »Kirkeligt Samfund» i ad-

ventstiden. Så rummelig ønsker jeg at være.

Det kunne forresten interessere at vide, om KS er enig med FKOF! KS plejer jo ikke at være så glad for råd, og eftersom KS er optaget på den attråede indsamlingsliste, må samfundet have råd til at sige fra overfor det omtalte statskirkelige formynderi.

Desværre er KS-formanden helt negativ overfor alt til højre for ham selv. Han maner et stort spøgelse frem, når han frygter, at en højredrejning vil »ændre kirken fra folkekirke til ghetto»!

NFS. Grundtvig antydede engang ret stærkt, at Kirken (altså Kristi Kirke) nok vil ende som en ghetto!

Så vil det vise sig, om de mange der kalder sig Grundtvig-ianere, også er det.

*

Om dette navn – grundtvigianere – skrev en af de rigtige grundtvigske, J. H. Monrad, i »Dansk Kirkeliv» (1901):

»Navnet er gammelt, og når et sådant navn, under godt og ondt rygte, har været i omløb i et par menneskealdre, ligger der allerede i denne omstændighed en ikke ringe rimelighed for, at det er blevet i tilstrækkelig grad nedtrådt og udblødt.

Når det så endelig kan tilføjes, at den mand, hvis navn bevægelsen bærer, var en meget vidtfavnende personlighed – rummelig, vistnok ikke som et pulterkammer, hvor alt ligger hulter til bulter, men rummelig som en kæmpehal, hvor mangfoldige genstande, ordnede af den samme ånd og smag, kan finde plads – så er det ikke underligt, at navnet efterhånden er kommet til at omfatte så forskellige bestanddele, at man må være meget ødsel, ja ødsel indtil letfærdighed, med sin tillid, hvis man bortskænker den alene for dette navns skyld. Dette er der i virkeligheden heller ikke læn-

ger noget menneske, der gør. Ingen alvorlige lægfolk vil f. e. uden videre tage en præst for god, fordi han melder sig som 'grundtvigianer', og det kan lige så lidt ventes af nogen alvorlig præst, at han uden videre skal tage på sin samvittighed alle de lægfolk, der behager at smykke sig med dette navn eller kan henvise til personlige grundtvigske forbindelser».

Anders Nørgaard omtaler i sin bog: »Mellem drøm og dag» fra 1930 også det meget brugte og misbrugte navn: grundtvigianer!

»Der skete indstrømning af folk, der intet anede om det centrale, men blev 'grundtvigianere' på noget afledet, der havde tiltalt dem, f. ex. det 'frisindede', det 'rummelige', o. s. v.

Det blev de besynderligste interesser, man kunne udstykke det grundtvigske i. Jeg har endog hørt en taler, der var optaget af Good-Templar-sagen, prise Grundtvig, om ikke just som ophavsmand til, så dog som en fremragende støtte for bevægelsen. Det lød komisk. Men var det så meget værre end en hel del andet? Også en hel del af det, der er svært i kurs som grundtvigianisme, og som ingen smiler af!»

Indre Mission har nogenlunde modstået en tilsvarende fristelse til at blive »Bekkasiner», men mange af dem kan heller ikke tage Beck til indtægt for ret meget – næsten desværre – og ord som »kirkelig» (forstået folkekirkelig) er blevet devalueret. Det er »kristendom» og »Evangelium» også. Man må næsten – som Gustav Wied – sige: Herre! se i nåde ned til den hele redlighed!

Ikke desto mindre gik ANNO DOMINI 1980! Trods bisper og præster og hele redeligheden.

J. Em. Hansen



LÆST

Michael Green: Helligånden. Unitas Forlag 1980. 220 sider. Kr. 126,80.

*

DE kristne forlag udsender i disse år mange bøger om Helligånden. De har været af meget forskellig kvalitet. Ofte har de været skrevet af frikirkefolk (som oftest pinsefolk), og det har præget deres terminologi. Dette har været en — vel nok unødvendig — hindring for folk, der kom fra andre kirkelige traditioner. Ofte har også teologien været tvivlsom eller mangelfuld.

Nu er der dog bøger på vej skrevet af folk fra de store kirkesamfund og med en teologi, som aftvinger respekt også hos folk, der ikke i forvejen er »indviede». Et eksempel blandt de nyere er således Larry Christensons bog »Karismatisk fornyelse og luthersk tradition» (Forlaget Scandinavia 1980) og nu altså Michael Greens bog.

Det er en meget fin og sober bog, Michael Green her har givet den kristne kirke. Der er såvidt jeg — der ikke er teolog — kan se tale om sund bibelsk vejledning om Helligåndens væsen og gerning. Det er således glædeligt at se, at Ånden ikke er en udefinerbar, frit-i-luften svævende »kraft», men er *Jesu* Ånd. Forbindelsen mellem Jesus og Ånden understreges på det kraftigste. Der føres en stærk tale om Kirken forstået som Gudsfolk, som Kristi legeme, hvor de enkelte medlemmer med deres nådegaver ikke skal være ens — ikke skal konkurrere med hinanden, men samarbejde og supplere hinanden. Det sakramentale spiller en større rolle i denne bog end normalt i karismatisk litteratur. Dåbssynet er — såvidt jeg kan se — bibelsk. Lige langt fra magi som fra blot og bar det ydre tegn på den kristne bekendelse. Tro og dåb sammenholdes. *Måske* er sakramentsynet *lidt* re-

formert-præget. Det må teologer afgøre.

Ofte er pinselitteratur — også den der kommer fra karismatikere i andre kirkelige sammenhænge — præget af, at man sætter særlig pris på de »ualmindelige» nådegaver: tungetale, helbredelse ved bøn o.s.v. Dette tilbagevises kraftigt af Green, der understreger betydningen af de »jordnære» gaver. Alle gaver er gode — ingen er bedre end andre.

Bogen er i et smukt udstyr. Den er skrevet med en behagelig bogstavtype og -størrelse, som gør den let at læse. Den er veludstyret med bibelhenvisninger (måske for mange?), og den er skrevet så vi almindelige lægfolk kan læse den uden besvær og få meget, meget stort udbytte af læsningen.

Der er enkelte skønhedsfejl. For eksempel er der ikke meget tale om det kirkelige embedes rolle. Det omtales kun periferet og ofte lidt negativt. Den åndsudrustede prædikant træder mere frem. Der er en lidt kedelig bemærkning om forbindelsen mellem sygdom og synd (s. 177 — fodnoten). Sygdom er nok en følge af, at vi lever i syndens og dødens verden, men det er dog vist ikke rigtigt at sige, at Gud sender sygdom som straf for konkrete synder i et menneskes liv. I fortællingen om den blindfødte i Johannes-evangeliet kap. 9 siger Jesus jo netop: »Hverken han eller hans forældre har syndet, men det er sket, for at Guds gerninger skal åbenbares på ham» (9, 3). Altså, Gud sender ikke sygdom, men har vi sygdom kan han bruge den for at vise sin magt! Sidst er der et — i mine øjne — lidt pudsigt afsnit side 167-68. Det drejer sig om nådegaven til at udlægge tungetale, hvor Green skriver som følger: »Ligesom Ånden indgiver et menneske at tale i et tungemål, han ikke forstår, sådan indgiver den samme Ånd enten ham

selv eller en anden tilstedeværende at fortolke, hvad der er blevet sagt eller sunget. Det er ikke en præcis oversættelse. *Normalt forstår fortolkeren ikke det anvendte sprog bedre end resten af menigheden.* Men han *føler*, at Ånden tilskynder ham til at fremsige ikke en oversættelse, men en fortolkning» (Citater slut — fremhævelserne er mine). Det er måske nok en rationalistisk indvending og meget uændelig, men er vejen ikke her åben for en vis tilfældighed? Kontrol er der ikke tale om, og Green understreger

dog ellers gang på gang, at tungetale, profeti, forkyndelse ikke må stride mod Skriftens vidnesbyrd.

En helt uændelig anke: er det virkelig nødvendigt med alle de trykfejl?

Dette er kun meget lidt betydelige indvendinger. Det er en fin bog, vi her har fået. Green skal have tak for undervisningen og Unitas Forlag, fordi det har overført denne bog til dansk. Det fortjener den — også en stor udbredelse i kirken som helhed og i Kirkelig Fornyelse.

Bjarne Andersen

INDHOLDSFORTEGNELSE 1980 — 23. ÅRGANG

Alshauge, Erich: Læst: Helge Rønnow: Brødre- nigheden — en levende tradition	114
Andersen, Bjarne: Læst: Michael Green: Hellig- ånden	126
Anonymus: Religion eller frelse?	88
Christensen, Knud: Ansvar og menighedsrådsvalg — En rejse til Norge — og et dødsfald	85
Cranil, Palle Wind: Kordegnedragten gennem tider- ne	56
Deckert, Margit: Nabofællesskab	83
Exner, Poul: Den dybe sammenhæng	69
Hansen, C.B.: Læst: Ole Øystese: Statens værdi- grundlag i et pluralistisk samfund	21
— Læst: Bent Honore: Kulturspaltning og fremti- dens kristne Danmark	112
Hansen, J.Em.: Fra årets gang i Lidenland	118
Hasselgaard, Vagn: Skal vi have et diakonembede i Danmark?	53
Jørgensen, Peter: Kirkestævne i Norge	19
Kirkedage i Karstoft 30/8 - 1/9, program	79
Kragh, Eigil & Mary: Societas Sanctæ Birgittæ	76
Landskonvent på Sundeved-Centret 16-17/5	46
Legrand, Herve-Marie (v/O.S.M.): Forsædet ved eu- charistien ifølge den ældste tradition	3
Madsen, Axel: Er de gregorianske toner den eneste legitime psalmesang?	106
Madsen, Ole Skjærbæk: For at gøre de hellige be- redte til deres tjenestegerning	1
— Som den, der tjener	25
— Apropos kordegnens dragt	59
— Betænkning nr. 889 om en sognemedhjælper- ordning	60
— Modtagne bøger	65
— Om Athos og munkevæsenet	85
— Et svar	90
— Et rungende malm?	93
— Kathedral-tidebønnen i oldkirken	96
— Til aftensang i Byzans i det 10. århundrede	99
— Hvordan får vi en sognemenighedens tide- bøn?	101
Mariadöttrarna: Den evangeliska Mariavägen — en ny mission ind i tiden	72
Olsen, Torbjørn: Bispeembedet i historisk og aktuel belysning	6
Ragna, søster: Sognehjælperordning	45
Ruager, Søren: Diakoni, diakoner og diakonisser i Ny Testamente	26
Stjernfelt, Ole Fr.: Diakoner og diakonisser i old- kirke og østkirke	31
Studsgård, Anders: Læst: Poul Ulsdal: Den men- ningsfyldte Jul	115
— Læst: Folder fra Kirkelig Samling: »Til dem, der ønsker at giftes i kirken!»	115
Sørensen, John: Hvordan opstod matutinen	94
Tagatz, Helge: Mens vi venter	117
Thinggaard, Kim: Engelsk kirkeliv	41
Ulsdal, Poul: Daglig bøn for kirkens for- nyelse	49
— For at skue Herrens livsalighed i hans tempel	50

NR. 6 — DECEMBER 1980 — 23. ÅRGANG

Bjarne Andersen: Læst: Michael Green: Helligånden	126
Indholdsfortegnelse 1980	127
Helge Tagatz: Mens vi venter	117
J. Em. Hansen: Fra årets gang i Liden- land	118

RE-FORMATIO

udgives af

FÆLLESSKABET KIRKELIG FORNYELSE

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Pastor *Ole Skjerbæk Madsen*, Danshøjvej 31, 2500 Valby.

Telefon 01 - 17 64 47.

REDAKTIONSUDVALG

Sognepræst *Knud Christensen*, Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.

Pastor *C. B. Hansen*, Elmesvinget 14, 9210 Ålborg S.Ø.

Søster *Ragna*, Fabersvej 2, 8900 Randers.

Sognepræst *Anders Studsgård*, Skovvænget 19, Skarrild, 6933 Kibæk.

Sognepræst *Poul Ulsdal*, Vandmøllevej 3, 6893 Hemmet.

EKSPEDITION

Stud. theol. *Peter Jørgensen*, Vestre Strandalle 145, 8240 Risskov.

Bladet koster 40 kr. årligt i abonnement.

Beløbet indbetales til kassereren for Fællesskabet Kirkelig Fornyelse,

Organist *Axel Madsen*, Carit Etlersvej 5, 1.tv., 1814 København V.

Telefon 01 - 22 67 67

Postgiro 2 08 81 42

FÆLLESSKABET KIRKELIG FORNYELSE

FORMAND

Sognepræst *Olav Fog*, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.

Telefon 05 - 34 50 61.

BESTYRELSE

Pastor *Poul Exner*, Svanens Kvarter 19 C, 2620 Albertslund.

Organist *Axel Madsen*, kasserer. Adresse se ovenfor.

Sognepræst *Helge Taggatz*, Landsbygaden 68, Sengeløse, 2630 Tåstrup,
næstformand.

Sognepræst *Poul Ulsdal*, sekretær. Adresse se ovenfor.

Medlemmer betaler 100 kr. årligt til fællesskabet. Dette beløb omfatter også abonnement på Re-formatio Studerende og pensionister betaler 50 kr., ægtepar 125 kr.

RESERVERET POSTVÆSENET

3600 FREDERIKSSUND
KIRKEGADEN 9
KNUD CHRISTENSEN
170 HR PASTOR